

θωσι τῶν κογχῶν των. Ὁ Κρεκύ δὲν ἠδύνατο νὰ κρατηθῇ ἀπὸ τὸν γέλωτα.

Ἀντὶ νὰ γελάς, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ ἱππότης, θὰ ἔπραττες καλλίτερον νὰ λάβῃς τὸ ξίφος σου διὰ νὰ ἔλθῃς νὰ μοὶ χρησιμεύσῃς ὡς μάρτυς.

Ἔχασες τὸ λογικόν σου, ἱππότη· ἡ φήμη τοῦ γενναίου Κυζ ἵσταται πολὺ ὑψηλά. Κάθῃσαι, καὶ μὴ σκέπτεσαι πλέον τὴν βαθμίδα ταύτην.

Δὲν θὰ κλείσω τοὺς ὀφθαλμούς ὅλην τὴν νύκτα, ἐάν δὲν διασαφηνίσω αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ταύτην τὴν ἐσπέραν. Ἐμπρός! ἀφοῦ ἀρνείσαι νὰ μοὶ προσφέρῃς τὰς ὑπηρεσίας σου, θὰ ὑπάγω μόνος μου νὰ εὔρω τὸν ἀντίπαλόν μου.

Ὁ κ. δὲ Κυζ ἔλαβε κλονούμενος τὰ ὅπλα του καὶ τὸν πῖλον του, καὶ κατέβη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ μεγάρου, ὅπου ὁ Κρεκύ μετ' ὀλίγον τὸν κατέφθασε. Λεπτὴ καὶ διαπεραστικὴ βροχὴ ἐπιπτεν ἐξ ἄνευ θορύβου· ὁ ἀὴρ ἦτο ψυχρὸς, ἡ δὲ νύξ σκυθρωπὴ ἐν τούτοις ὁ ἱππότης μὲ τὸ πείσμα ἐκείνο τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς μέθης, ἐνέμενε πιστὸς εἰς τὴν ἀπόφασίν του. Ὁ Κρεκύ βλέπων ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν ἀναχαιτίσῃ, διέταξε νὰ τῷ ζευξωσιν ἵππον, καὶ τῷ ἔθηκεν ἐπὶ τῶν ὤμων μαυδύαν.

Σοὶ δανεῖζω μίαν καλλίστην ἵππον, ἱππότη· νὰ τὴν καλομεταχειρισθῇς ὀλίγον· νὰ τὴν καλῇς διὰ τοῦ ὀνόματός της διὰ νὰ σὲ μεταχειρισθῇ καὶ αὐτὴ ὡς φίλον. Ὀνομάζεται Καπριτσιόζα. Μὴ σφίγγεις πολὺ τὸν χαλινόν, καὶ μὴ τὴν βασανίζῃς, αὐτὴ δὲν χρειάζεται κέντημα. Ἡ ἵππος αὕτη εἶνε ἐγγονὴ τοῦ περιβοήτου μαύρου ἵππου, ὃν ἵππενεν ὁ πενθερός μου, ὁ στρατάρχης.

Μὴν ἔχεις κἀνένα φόβον, εἶπεν ὁ κ. δὲ Κυζ, μὲ νομίζεις μωρὸν παιδίον; Θὰ σοὶ τὴν στείλω αὐρίον εἰς τὰς ὀκτὼ ἀκριθῶς.

Πήγαινε χωρὶς βίαν· ἡ λιθόστρωτος ὁδὸς θὰ εἶνε βεβαίως λιαν ὀλισθηρά, καὶ ἤδη εἶνε ἡ ὥρα προκεχωρημένη· πρόσδεσον τὸν μαυδύαν τοῦτον εἰς τὸ περιλαίμιόν σου διὰ νὰ μὴ τὸν χάσῃς. Τὰ πτερὰ τοῦ πῖλου σου θὰ τὰ καταστρέψῃ ἡ βροχὴ. Λάβε τὸν πῖλον

μου, τὸν δὲ ἰδικόν σου ἄφῃσέ τον ἐδῶ καὶ αὐρίον θὰ τὸν ἐγχειρίσω εἰς τὸν ὑπηρετήν τὸν ὁποῖον θὰ μοὶ στείλῃς.

Τὸ κιγκλιδωτὸν περίφραγμα εἶνε ἀνοικτόν. Καλὴν νύκτα ἱππότη. Καὶ πιστεύσον μοι τὸ καλλίτερον θὰ ἦτο νὰ ὑπάγῃς νὰ κατακληθῇς.

Καλὴν νύκτα, κόμη, καλὴν νύκτα.

Ὁ κ. δὲ Κυζ ἐκέντισε διὰ τοῦ πτερνιστήρος τὴν ἵππον, καὶ ἐγένετο ἄφαντος τριποδίζων διὰ τῆς μικρᾶς ὁδοῦ.

Ἔνεκα τοῦ μεγάλου ψυχροῦ ὅπερ ἐπεκράτει ἐξω, πᾶσα ἡ ἐπενέργεια τοῦ οἴνου συνεκentrώθη ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ καὶ τῷ κρανίῳ, ὁ δὲ ἱππότης ἠσθάνθη τὴν κεφαλὴν του ἐντελῶς περιστρεφομένην. Ἡ τὰ πάντα ἐπισκοτιζουσα ὁμίχλη ἦτο τόσον πυκνή, ὥστε δὲν ἰδύνατό τις νὰ διακρίνῃ τὰς οἰκίας. Ὁ κ. δὲ Κυζ ἀφήσας τὸν χαλινόν νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ τραχήλου τῆς ἵππου ἀνέθηκεν εἰς αὐτὴν τὴν φροντίδα νὰ τὸν καθοδηγήσῃ, ὅπου ἤθελεν εὐαρεστηθῇ αὕτη, καὶ ἤρξατο σκεπτόμενος περὶ τῶν ὑποθέσεών του.

Ἄ! ἐψιθύριζε μεταξύ τῶν ὀδόντων, ὁ κ. δὲ Ῥοχάν φαντάζεται ὅτι δύναται τις οὕτω νὰ μὲ ὑβρίσῃ, ἐμεῖ! τὸν υἱὸν ἀνδρὸς ὅστις δὲν ἐδίστασε νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ βασιλέως. Μὰ τὸν διάβολον! Θὰ τὸν διδάξω ἐγὼ νὰ φέρεται.

Ἐπειτα ἀπευθυνόμενος πρὸς τὴν μαύρην ἵππον ὁ ἱππότης ἀνέκραξε:

Ποῦ μὲ ὁδηγεῖς, Καπριτσιόζα; πηγαινομεν εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Ῥοχάν. Τρέχε, ὠραία μου, εἶνε ἀνάγκη νὰ σπεύσωμεν.

(Συνέχει.)

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Τὴν 4 Δεκεμβρίου ἐγένετο ἡ δεξίωσις ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ τοῦ Λέοντος Σαίη, διαδόχου τοῦ Σανδῶ καὶ τοῦ Ἀμποῦ συγχρόνως. Ἐκ τῶν δημοσιευθέντων δὲ ἐκ τοῦ λόγου, τὸν ὁποῖον ἐξεφώνησεν ὁ νέος Ἀκαδημαϊκός

περί τῶν ἔργων τῶν δύο προκατόχων αὐτοῦ, ἀποσπῶμεν καὶ ἡμεῖς τὰ ἐξῆς:

«Ἐν Ἑλλάδι ὁ Ἀμποῦ ἐνεπνεύσθη βιβλίον, ὅπερ κατέστησεν αὐτὸν διάσημον ἐν ὀλίγαις ἡμέραις: τὴν «Σύγχρονον Ἑλλάδα» μικρὸν μετ' αὐτὴν ἐξεδόθη ἡ «Τόλλα» καὶ ὁ «Βασιλεὺς τῶν Βουνῶν». Τὰ τρία ταῦτα ἔργα, ὧν ἡ φήμη ὑπῆρξε τοσοῦτον ταχεῖα καὶ μεγάλη, ὥστε μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα ἐτῶν ἀνευρίσκει τις εἰς χεῖρας παντὸς ἀναγινώσκοντος, περιλαμβάνουσιν οὕτως εἰπεῖν ὑλόκληρον τὸν Ἀμποῦ. Ἡ «Σύγχρονος Ἑλλάς» εἶνε τελεία ἀφήγησις περιηγήσεως, μεθυγραφικὸν διήγημα, σπινθηροβολοῦν ἐξ εὐφροίας καὶ ἐπιφροὺς σάτυρα. Κατ' ἀρχὰς ὁ Ἀμποῦ εἰς τριάκοντα σελίδας ἐν εἶδει προλόγου ποιεῖται θαυμασίαν περιγραφὴν τῆς ἐλληνικῆς φύσεως. Οἱ ποταμοὶ τῆς Ἀρχαδίας εἶνε κατ' αὐτὸν οἱ ὠραιότεροι τοῦ κόσμου ποταμοί, καὶ ὁ Λάδων εἶνε ὁ ὠραιότερος τῶν ποταμῶν τῆς Ἀρχαδίας. Ἀπολαμβάνει τὴν ἡδύτητα τοῦ ἁέρος, ὃν ἀναπνέει τις ὑπὸ πλατάνους, ἱτέας, δρύς ἀειθαλεῖς καὶ ἄλλα παντοῖα δένδρα, περὶ τὰ ὑποῖα ἐλίσσεται ἡ κληματῖτις, ἡ ἄμπελος, καὶ νομίζει τις, ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐγκαταλίπη μέρος τόσον θελκτικόν, ἀλλ' ὁ ἵππος τοῦ ὁ μέγας Ἑπαμινῶνδας, ὡς τὸν ὀνομάζει, τὸν ῥίπτει ἐντὸς τοῦ Ἑρμιάνου. «Τὸ ζῶον τοῦτο, λέγει, ἔχει τὸ πάθος τοῦ Σατωβριάνδου· θέλει νὰ ἀντλή ὕδωρ ἐκ πάντων τῶν ποταμῶν, οὓς συναντᾷ». Δὲν λαμβάνει ὅμως ἐνδιαφέρον μόνον ὑπὲρ τῆς φύσεως ἢ οἰκονομικῆς κατάστασις τῆς Ἑλλάδος ἐνδιαφέρει ἐπίσης, ὅσον καὶ οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ κληματίτιδες αὐτῆς. Θὰ ἔλεγε τις, ὅτι εἶνε γεωργός. Γνωρίζει ποῖαι εἶνε καὶ ποῦ ἔγκεινται αἱ πρόσοδοι τῆς χώρας· γνωρίζει πῶς εἶνε δυνατόν νὰ ἀναπτυχθῶσι καὶ πόσος χρόνος ἀπαιτεῖται, ὅπως διπλασιασθῶσιν. . . Ὁ Ἀμποῦ εἶνε δεινὸς λογομάχος, ἔχει τὴν σατυρικὴν ἐμπνευσιν γνησίαν. Ἐμέμφθησαν αὐτοῦ, ὅτι δῆθεν ἠκόνισε τὸ πνεῦμα του ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων, τῆς διοικήσεως καὶ τῆς κυβερνήσεως αὐτῶν, ἀμνημονῶν τῆς ξενίας, ἧς ἔτυχεν ἐν Ἀθήναις. Ἡ μομφὴ αὐτῇ ἐλησημονήθη μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου·

μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα πέντε ἐνιαυτῶν μικρὸν ἐνδιαφέρει τὸ μέγα δημόσιον. Ἀλλῶς, ὁποίας ἀδικίας ἐγένετο ἔνοχος ὁ Ἀμποῦ, ὅταν ἔλεγε περὶ τῶν Ἑλλήνων, ὅτι ἡ ὀξύνοια καὶ ἡ φιλομάθεια αὐτῶν δὲν τοὺς ἐμπόδιζον νὰ εἶνε λαὸς ἐν τοῖς σπαργάνοις εἰσέτι διατελῶν, ἐπομένως λαὸς ἡμιστὰ παρεσκευασμένος νὰ βαδίσῃ μόνος, λαὸς ἀπειρότατος ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ ἀνίκανος νὰ ἀνεύρῃ τοὺς ὅρους κυβερνήσεως ἀγαθῆς; Ἡ Εὐρώπη ἀνήγαγε τὴν Ἑλλάδα ἐκ τοῦ πυθμένου τῆς βαρβαρότητος εἰς ἐπιφάνειαν πολιτισμοῦ, οὗ οὐδεμίαν εἶχε γνῶσιν, καὶ ἐπροικοδότησεν αὐτὴν μὲ παιδαγωγοὺς βαυαρους, ἱκανοὺς νὰ καταρτίσωσι μίαν Πινακοθήκην ἢ Γλυπτοθήκην, ἀλλ' ἐντελῶς ξένους πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἰδιοφυίαν. Τὸ ἐγκλημα τοῦ Ἀμποῦ συνίστατο εἰς τοῦτο, ὅτι προεῖδεν ἀπὸ τοῦ 1855 τὴν ἐπανάστασιν, ἥτις ἐμελλε νὰ ἐκραγῇ ἐπτὰ ἔτη βαρύτερον. Μὲ ἐθέσατε πλησίον ἐνός τῶν ὑμετέρων συναδέλφων, περὶ οὗ δυνάται τις νὰ εἴπῃ, χωρὶς νὰ ὑβρίσῃ τὴν μνήμην τοῦ Ἀμποῦ, ὅτι εἶνε μεγαλειότερος δημοσιογράφος ἢ αὐτὸς (ἐννοεῖ, νομίζομεν, τὸν Τζῶν Λεμοῦν) καὶ προσεθέσατε ἕνα εἰσέτι δεσμὸν εἰς τοὺς δεσμοὺς τῆς στενῆς φιλίας τοὺς ἐνοῦντας ἡμᾶς πρὸ πολλοῦ. Ἐνθυμεῖσθε βεβαίως πῶς ὁ συνάδελφος οὗτος ἐσχολίαζε τὴν ἐλληνικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1862 καθ' ἣν στιγμὴν ἐξεργηγύετο, ὅτε ἡ βαυαρικὴ αὐλὴ ἐπανακάμπτουσα ἐκ θαλασσίας ἐκδρομῆς εἰς Πειραιᾶ παρετήρησεν ὅτι μόλις προέφθανε νὰ διαπεραιωθῇ ἀπὸ τοῦ ἐλληνικοῦ πλοίου εἰς ἀγγλικὴν θαλαμηγόν. «Ὁ βασιλεὺς, ἔλεγεν ἡμῖν, ἠνείχετο ἐν τῷ μικρῷ αὐτοῦ Κράτει διοικητικὴν διαφθοράν, ἄξιαν βασιλείου μεγαλειτέρου. Τοῦτο διήρκεσεν ἑκοσιν ἔτη καὶ ἐπὶ τέλους κατέληξεν εἰς ἐπανάστασιν, ἥτις εἶνε ἡ φυσικωτέρα, ἡ εἰλικρινεστέρα, καὶ ἡ μᾶλλον ἀνεπανόρθωτος, τῶν ὧν ποτὲ βλέπομεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ». Ὁ αὐτὸς συνάδελφος ὁμιλῶν περὶ τοῦ πολιτικοῦ οἰκοδομήματος τῶν Βαυαρῶν ἐν Ἑλλάδι, ἔγραφεν: «Οἱ Γερμανοὶ κατέκλυσαν πᾶσαν θῆσιν, πάντας τοὺς κλάδους τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ ἐπέθεσαν οὕτως εἰπεῖν, ὡς ἐπί-

βλημα του κρούτας (τοῦ ἐθνικοῦ τῶν Γερμανῶν ἐδέσματος) ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ Περικλέους. Ὁ Ἀμποῦ ἐγίνωσκε καλῶς, ὅτι ἔγραψε σάτυραν, μετεμελήθη δὲ τόσον ὀλίγον διὰ τοῦτο ὥστε ἐπανελάβε το ἔργον. Ὁ «Βασιλεὺς τῶν Βουνῶν» εἶνε ὡσαύτως σάτυρα, ὡς εἰπεῖν συνέχεια καὶ κορωνίς τῆς πρώτης. Οὐδὲν πρωτοτυπότερον καὶ φαιδρότερον τοῦ «Βασιλέως τῶν Βουνῶν». Τὰ πρόσωπα τοῦ βιβλίου τούτου ἀπθανατίσθησαν· ἀφ' ἐνὸς ἡ ἀτάραχος ἐκείνη Ἀγγλίς γραῖα, ἥτις φαντάζεται, ὅτι ἡ Ἀγγλία καὶ ὁ τραπεζιτικὸς οἶκος Βάρλεϋ ἀγρυπνοῦσιν ἀκαταπαύστως ἐπ' αὐτῆς, μέχρις αὐτῶν τῶν χαράδρων καὶ τῶν φαράγγων τῶν ὁρέων τῆς Ἀττικῆς, ἀφ' ἐτέρου δὲ λήσταρχός τις, ὅστις παλαίων κατὰ τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, τοῦ ὁποίου ἐν τούτοις ἐκτιμᾷ θεόντως τὰ πιστωτικὰ ιδρύματα καὶ ὁ ὁποῖος δὲν δύναται ἢ δὲν θέλει νὰ ἀναγνωρίσῃ διαφορὰν μεταξὺ πολέμου καὶ ληστείας. Διὰ τί ἡ Ἑλλάς νὰ χολωθῇ, ἐπειδὴ ὁ Ἀμποῦ ἔγραφε περὶ ἐνὸς τῶν νοσημάτων αὐτῆς; Ἐν ὑπερέβαλε τὴν σημασίαν τοῦ κηκοῦ, δὲν ἀφηγήθη κακεντρεχῇ καὶ φαντασιώδῃ ἱστορίαν, δὲν ἐσυκοφάντησε, δὲν ἐπενόησε τὴν ληστείαν. Ἐνόμισεν, ὅτι ἦτο καλὸν νὰ ἀποκαλύψῃ τὰς τοιαύτας πληγὰς, διότι ἦτο τὸ μόνον μέσον, ὅπως ἐξαναγκάσῃ τοὺς ἔχοντας συμφέρον νὰ ἐπουλωσῶσιν αὐτάς. Ἡ ληστεία ἄλλως, ὑπὸ διαφόρους μορφὰς καὶ ὀνόματα, δὲν ἐδρεύει ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης; Καλὸν εἶνε νὰ ὁμιλῶμεν ἐνίοτε περὶ τούτου. Ἐλέχθη περὶ μεγάλου ἔθνους, ὅτι ἀποξέων τις μικρὸν τὴν ἐπιδερμίδα τοῦ πολιτισμοῦ, ἀνευρίσκει τὸν ἄγριον ἄνθρωπον. Πολὺ ἐπεθύμουν νὰ μάθω, ἐὰν ὑπάρχῃ ἐν τῇ Δύσει ἐν καὶ μόνον κράτος, μὴ ἔχον φόβον νὰ ἐξαχριαθῇ προσκαίρως καὶ ἐν τῷ ὑποφῷ ἢ βχρβαρότης δὲν διαφαίνεται σχεδὸν ὑπὸ τὴν ἐπιδερμίδα. Ἐντὸς τοῦ τρέχ. ἔτους, συμμορία κακούργων ἡγουμένη τοῦ ὄχλου, ἐν ταῖς ὠραιοτέραις τοῦ Λονδίνου συνοικίαις, ἤνοιγεν αὐτῷ δρόμον, ὡς σκαπανεὺς, καταστρέφουσα καὶ λεηλατοῦσα τὰ πάντα κατὰ τὴν διέλευσίν της. Οἱ ἄστοι τοῦ Λονδίνου καὶ ἡ ἀστυνομία κατελήφθησαν ἀπραξάκευοι· ἐξή-

γέρθησαν ὀλίγον βραδέως καὶ ἀνέκραξαν, ἀπαρалаκτως ὡς ἡ κυρία Σίμονς ἐν τῷ «Βασιλεῖ τῶν Βουνῶν», ὅτε συνελήφθη ὑπὸ τῆς συμμορίας τοῦ Χατζῆ-Σταύρου. «Αὐτὸ δὲν τὸ ἐπερίμενα. Καὶ δὲν ἔχω προγευματίσει ἀκόμη!» Προσέθεσαν μετὰ σοβαρότητος, ὅτι τὰ ἀγγλικά καταστήματα ἦσαν ἀπαρabaicta, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἤμπόδισε νὰ παραβιασθῶσιν. Οἱ καταστηματαρχαὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ὑπογράψωσι συνάλλαγμα ἐφ' οἰουδήποτε οἴκου Βάρλεϋ, ἀπαρалаκτως ὡς ἡ Ἀγγλίς ἐν τῷ «Βασιλεῖ τῶν Βουνῶν»... Ὁ Ἀμποῦ εἶχε δικαίον νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν καθαρὰν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἰκότισε κομψοπρεπεῖς κυρίους ἀναδεκτοὺς ληστῶν, χορεύοντας ἐν τῇ αὐλῇ, ἐν χώρᾳ ἐν ἣ ἡ πολιτικὴ ἐξαχρείωσις ἠνάγκαζε τοὺς τιμίους ἀνθρώπους νὰ μεταβάλλωνται εἰς χωροφύλακας αὐτῶν, ὅπως ἀμυνθῶσιν ὑπὲρ τῆς ζωῆς των. Τί ἐπραῖον οἱ Ἕλληνες; Κατελήφθησαν ὑπ' ἀηδίας πρὸς τὸ ἐμπνέον τὴν καυστικὴν τοῦ Ἀμποῦ εὐφυῖαν πνεῦμα καὶ ἀπήντησαν διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1862 εἰς τὴν σάτυραν τοῦ 1855! Ἐὰν παρόμοιοι κοινωνικαὶ καὶ ἠθικαὶ πληγαὶ ἐλυμαίνοντο ἄλλον λαὸν τῆς Δύσεως, ἔπρεπε νὰ εὐχηθῶμεν εἰς τὸν λαὸν τοῦτον ἕτερον Ἀμποῦ, ὅστις θὰ ἠδύνατο μετ' ὁμοίου ταλάντου, δυνάμειος καὶ εὐφυίας νὰ ἐπιδείξῃ αὐτάς εἰς τὸν κόσμον, ὅπως ἐπισύρῃ ἐπ' αὐτῶν τὴν προσοχὴν τῆς κοινωνίας ὁλοκλήρου».

Ἐν Τσαρτζούῃ ἐωρτάσθησαν τὴν πρώτην Δεκεμβρίου τὰ ἐγκαίνια τῆς μεγάλης σιδηροδρομικῆς γραμμῆς τῆς Κασπίας, ἥτις φθάνει μέχρι τῶν συνόρων τοῦ Ἀφγανιστάν. Ἡ ἐορτὴ ἐκείνη ἦτο ἐπισημοτάτη, διότι ἦτο καὶ ἐν ἐκ τῶν μεγαλειτέρων γεγονότων τῆς ἐποχῆς μας, ὅπερ τοσοῦτον ἤγειρε θόρυβον κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη. Ἡ γραμμὴ αὕτη τόσον ἐπικίνδυνος διὰ τὴν Ἀγγλίαν, ὡς γνωστόν, κατεσκευάσθη ὑπὸ στρατιωτῶν, ἐργαζομένων μετὰ πάσης μυστικότητος χωρὶς οὐδεὶς νὰ λάβῃ τὴν παραμικρὰν εἰδησιν· καὶ